

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL KONSEPT "SEVGI"

Usmonova Dono Sotvoldiyevna

Farg'ona davlat universiteti ingliz tili kafedrası katta o'qituvchisi, ingliz tili kafedrası mudiri

Ermatova Yasharxon Toshpo'latovna

Farg'ona davlat universiteti Lingvistika (ingliz tili) mutaxassisligi magistranti

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar:

Sevgi, lingvo-kognitiv yondashuv, lingvo-madaniy yondashuv, madaniy qadriyat, tuyg'u, muhabbat, hissiy bog'lanish.

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz va o'zbek tillarida emotsional konsept bo'lmish sevgi hissiyotini tahlil etishga bag'ishlangan. Sevgi tushunchasi nafaqat shaxs tilining asosiy elementi, balki xalqning madaniy xususiyatlarini ifodalovchi sifatida qaraladi shuningdek, baxt, umid, iymon, ezgulik tushunchalari orasida yetakchi o'rinni egallaydi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2022 LWAB.

KIRISH

Har qanday tilning milliy tafakkurning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda o'ziga xos xususiyatlar mavjud bo'lgani uchun til va madaniyat o'rtasidagi munosabat, so'zlovchilarning dunyoqarashi so'nggi ikki asr davomida tilshunos tadqiqotchilarni tashvishga solib kelmoqda. So'nggi yillarda milliy tilni ong va bilim, tafakkur va mentalitet bilan chambarchas bog'liq holda o'rganadigan fanlarga qiziqishayniqsa ortdi; Bunday tadqiqotlar ma'lumotlari ayniqsa ahamiyatlidir, chunki hozirgi vaqtda ikki xil yo'naltirilgan tendentsiya, bir tomondan, globallashuvga tortishish, boshqa tomondan, o'zlikni, milliy xususiyatlarni saqlab qolish istagi aniq kuzatilmoqda. Shu munosabat bilan, kontseptsiyani aqliy ta'lim sifatida o'rganish ayniqsa dolzarb bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Tuyg'ular sohasi tadqiqot uchun qulay sohadir, chunki aynan unda milliy ongning o'ziga xos xususiyatlari to'liq ifodalangan. Sevgi esa insonning psixo-emotsional holatini ifodalovchi asosiy tuyg'u va har qanday madaniyatda namoyon bo'ladigan tushuncha sifatida milliy xususiyatlarni tadqiq qilish va aniqlash uchun muhim ob'ektga aylanadi. Aynan shu tadqiqotning dolzarbligidir. O'zbek tilida 5 guruh ma'nolarini misol keltiryalik: mehr, moyillik: yurak tuyg'usi; biror narsaga ishtiyoq; sevgi obyekt; giyohvandlik, ikki shaxs o'rtasidagi munosabatlar. Ingliz tilida sevgi leksemasining ma'nolarini quyidagicha tasniflash mumkin: mehr, moyillik; jinsiy istak asosida bog'lanish; kuchli ishqibozlik; ikki shaxs o'rtasidagi munosabatlar; yaqin munosabatlar; mehr mavzusi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Yana shuni e'tiborga olamizki, ingliz tilida "sevgi" leksemasi "nol, nol" ma'nosida sport bahosinisaqlab turganda, yozishmalarda xushmuomalalik formulasi sifatida va xudo nomi ma'nosida majoziy ma'noda qo'llaniladi. Biroq, bu fikrlar ataylab qavs ichidan olib tashlangan, chunki ular kontseptsiyaning keyingi

taqqoslashda bizni qiziqtiradigan muhim xususiyatlarini aks ettirmaydi. Ingliz tili lugʻatlari maqolalarida "mehr-shafqat, moyillik" maʼnosi jonli va jonsiz narsaga bogʻliqlik sifatida kichikroq maʼnolarga boʻlinadi, masalan:

- Qarindosh-urugʻlardan kelib chiqqan holda, boshqa odamga nisbatan kuchli mehr va tashvish hissi. kestirib yoki yaqin doʻstlik;
Bir narsaga kuchli hissiy bogʻlanish, xuddi petor xazina obyektiga nisbatan. "Birikish obyektii" (*the object of attachment*) ning maʼnosini tavsiflashda biz bir xil farqlanishni koʻramiz: lugʻat yozuvlarida obʻekt jonli va jonsiz boʻlishi mumkinligi koʻrsatilgan, ammo biz bunday narsalarni topa olmayapmiz. oʻzbek tili lugʻatlarida tushuntirish. Taqqoslab koʻraylik:
- Oʻziga nisbatan mehr-muhabbat kuchli boʻlgan shaxs • unga nisbatan muhabbat seziladigan odam; (*the object of such liking or enthusiasm*) [1]
(*A person or thing that one loves*) • Biror bir shaxsga yoki kishilar guruhida gʻoya yoki amaliy faoliyatga nisbatan kuchli tuygʻu
- Tassavvufda Allohga yetishish (Haqiqatga erishishning amaliy yordam). Taʼriflar orasidagi yana bir farq "hobby, ehtiros" maʼnosidadir, ingliz tilida sevgi leksemasi kuchli hobbi bilan aniq bogʻlangan boʻlib, bu lugʻat yozuvlarining har biridaoʻz aksini topadi:
- Kuchli moyillik yoki ishtiyoq (*A strong predilection or enthusiasm*)
- Kuchli moyillik, ishtiyoq (*A strong predilection, enthusiasm, or liking*), yoki yoqtirish. Biror narsaga katta qiziqish va zavq (*A great interest and pleasure in something*). Darhaqiqat, ingliz tilida soʻzlashuvchi har bir kishi "Men kinoni yaxshi koʻraman" (*I love the cinema*) iborasini "Men kinoni yaxshi koʻraman" (*I like the cinema*) deb tarjima qiladi [3], "Men kinoni yaxshi koʻraman" (*I love the cinema*) degan ibora shunchaki ishtiyoqdan koʻproq narsani aks ettiradi. Yaʼni ingliz tilida jonsiz narsaga nisbatan qoʻllangan bu leksema oʻzbek tiliga qaraganda tuygʻu namoyon boʻlish intensivligini bildiradi. Ingliz tili lugʻatlarining maqolalarida yuqorida aytib oʻtilgan kichikroqlarga boʻlingan. Koʻrinib turibdiki, bu sevgining namoyon boʻlishi jonli obyektlarga nisbatan eng xos boʻlganligi bilan bogʻliq. Paremiologik tahlil tushunchani tavsiflashning yana bir usuli hisoblanadi. Ensiklopedik lugʻatda - tilshunoslik terminlarining maʼlumotnomasida paremiya "axloqiy, axloqiy kuzatishni oʻz ichiga olgan qisqa qanotli bayonot" deb taʼriflanadi. yoki umumlashtirish. Odatda paremiya barqaror butun bayonot boʻlib, aniq yoki yashirin predikativlik bilan taniqli iboraning bir qismidir ". Paremiyalar bizni qiziqtiradi, chunki ular barqaror, abadiy va umumlashtiruvchi xususiyatga ega. belgi. Bundan tashqari, tilning paremiologik fondi unda soʻzlashuvchi xalqning mentalitetini aks ettiradi, bu tushunchani oʻrganishda gʻoyat muhim ahamiyatga ega. Til materiallarini tahlil qilish shuni koʻrsatdiki, "muhabbat" tushunchasi tuzilmalarining konseptual tarkibi, asosan, lingvistik zonada ifodalanadi, bu frazeologik birliklarning quyidagi tasvir maʼnolari bilan ifodalanadi:

Muhabbat - bu bino: sevgi oʻrtasidagi panjara. qiziqroq; Shirin va begunoh muvofiqlik - sevgi sementidir; Goʻzallik ustiga qurilgan sevgi, goʻzallik bilanoq oʻladi. (*Love - is a building: a fence between makes love more keen; A sweet and innocent compliance is the cement of love; Love built on beauty, soon as beauty, dies.*) [4]

I. Sevgi - bu kuch: Sevgi har qanday joyni yoqimli qila oladi; Sevgi hammanarsani yengadi, sevgiga boʻysunaylik; Sevgi eng yaxshi ayolni aldaydi; Sevgi qoʻrquv bilan mos kelmaydi; Kuchga boʻlgan muhabbat tabiiy, toʻyib boʻlmaydigan va hech qachon egalik qilish bilan qoplanmagan. (*Love – is power: Love can make any place agreeable; Love conquers all things, let us yield to love; Love deceives the best of womankind; Love is incompatible with fear; The love of power is natural, insatiable and never cloyed by possession.*)

2. Sevgi olovdir: Sevgi o'limdek kuchli, ko'p suvlar sevgini o'chira olmaydi, suv toshqini ham uni bo'g'a olmaydi; Ishq miyani isitadi, g'azab shoir qiladi. (*Love - is fire: Love is as strong as death, many waters cannot quench love, neither can the floods drown it; Love heats the brain and anger makes a poet.*) [1]

XULOSA VA MUNOZARA

Ingliz va o'zbek tillari paremiologiyasining yuqoridagi xususiyatlaridan hamda leksikografik ma'lumotlardan kelib chiqib, ingliz va o'zbek tillarida ona tilida so'zlashuvchilar dunyosining lingvistik tasviridagi sevgi tushunchasi bo'yicha quyidagi xulosalar chiqarish mumkin: The tushunchasi. ingliz va o'zbek tilida so'zlashuvchilar ongida muhabbat bir qator o'xshashliklarni ochib beradi. Shunday qilib, sevgi asosiy tuyg'u ekanligiga va bu tushuncha har qanday madaniyatda u yoki bu tarzda namoyon bo'lishiga qaramay, o'zbek milliy ongidagi va inglizlarning milliy ongidagi "muhabbat" tushunchasining o'ziga xosligi haqida gapirib bo'lmaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bell R. Tarjima va tarjima. Nazariya va amaliyot. London/Nyu-York: Longman.2011 (78-bet)
2. Glipson G.B. Band bo'lgan o'qituvchilar uchun tezkor g'oyalar. AQSH. Yaxshiolma. 2019 - 36 b.
3. Usmonova, D. S., & Uraimova, M. Q. (2021). "MOTHER'S IDENTIFICATION" SUBFRAME IN ENGLISH LANGUAGE. *Экономика и социум*, (2-1), 385-389.
4. Usmonova, D. S., & Yusupova, M. I. Q. (2021). COMPARATIVE ANALYSIS OF THE SOMATIC PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES WITH THE COMPONENT "HEART". *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES* (2767-3758), 2(11), 94-99.
5. Usmonova, D.S. (2021). Axiological Characteristics Of English, Uzbek And Russian Phraseological Units. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. -IMPACT FACTOR 2021: 5. 857. Published: June 18, 2021 | Pages: 40-45, 2021-yil. Doi : <https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume03Issue06-06>
6. Azamatovna, B. S., & Salijanovna, I. S. (2020). Classification of could words in german and Uzbek. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17(6), 7333-7339.
7. Bekmuratova, S. A. (2019). GRAMMATIC FEATURES OF DOUBLE WORDS IN GERMAN AND UZBEK LANGUAGES. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(5), 248-252.
8. Бекмуратова, Ш. А. (2019). НЕКОТОРЫЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В УЗБЕКСКОМ И НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКАХ. *Мировая наука*, (3), 105-107.
9. Abdumalik o'g'li, O. R. Cultural Comparison of Uzbek and English Language Speech Styles.
10. Abdumalik o'g'li, O. R. (2021). THE BRIEF INVESTIGATION OF CONTEMPORARY SPEECH STYLES OF THE ENGLISH LANGUAGE. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(12), 1280-1283.
11. Ismoilova, S., & Xalilova, G. (2022). RESEARCH ON THE ISSUE OF QUESTIONS IN LINGUISTICS. *Development and innovations in science*, 1(1), 17-19.
12. Karimova, S. (2020). ҲОЗИРГИ ЗАМОН ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ТЕНГ БОҒЛАНГАН ҚЎШМА ГАПЛАРНИНГ ЛИНГВО–КОГНИТИВ АСОСЛАРИ. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 1(1), 62-65.
13. Аббасова, Н. К. (2020). ИНТЕРАКТИВНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА УЧАЩИХСЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 49-53).

14. Akramova, N. M., & Burkhonova, G. Y. (2020). The study and description of a youth sociolect. In *European research: innovation in science, education and technology* (pp. 69-71).
15. Iskandarova, S., Karimova, S., & Abdugarimova, M. (2021). NEGATIVE PREFIXES IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. *Збірник наукових праць SCIENTIA*.
16. Abdugarimova, M., & Karimova, S. (2021). THE USAGE OF BUSINESS VOCABULARY IN THE ENGLISH LANGUAGE. *Academic research in educational sciences*, 2(11), 919-922.
17. Qizi, K. S. B. (2021). The Category Of Quantitativeness In Modern Linguistics. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 3(06), 46-50.
18. Karimova, S. (2020). ҲОЗИРГИ ЗАМОН ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ТЕНГ БОҒЛАНГАН ҚЎШМА ГАПЛАРНИНГ ЛИНГВО–КОГНИТИВ АСОСЛАРИ. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 1(1), 62-65.
19. Karimova, S. B. (2022). BELIEFS ABOUT TEACHING GRAMMAR. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, 2(Special Issue 2), 123-127.
20. Iskandarova, S., Karimova, S., & Abdugarimova, M. (2021). NEGATIVE PREFIXES IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. *Збірник наукових праць SCIENTIA*.